

Er grundloven ugyldig, fordi Danmark håndhæver suveræniteten over Færøerne?

Foredrag i Færøudvalget på Christiansborg i forbindelse
med høring om grindefangst –
18. november 2015

Henrik Weihe Joensen
Cand.jur. og Master i Offentlig Ledelse

Foredragets indhold

1. Grindelovens baggrund, tilblivelse, formål og forhold til grundloven
2. Grindeloven i en sikkerheds- og forsvarspolitisk kontekst, herunder truslen mod Færøernes identitet, som truer Danmark's suverænitet
3. Baggrund og teori i forhold til sikkerhedsbegrebet og sikkerhedsliggørelse
4. Fokusflytning og af-sikkerhedsliggørelse – fra dansk ansvar til færøsk problem
5. Teori (foreløbig) – Grindeloven er ugyldig, fordi Danmark håndhæver sin suverænitet over Færøerne

Grindelovens baggrund

- September 2014 - beslutningsforslag fra Tjóðveldi

Uddrag fra bemærkninger:

”Årsagen til fremsættelse af dette forslag, er det stadige felttog, de offentlige trusler og den vedvarende aktivitet hos organisationer som Sea Shepherd og andre, som har som sit anmeldte formål med en ulovlig fremfærd, at lægge sig ud i lovlig foretagsomhed på Færøerne. Hvis det bliver muligt at standse grindedrab på denne måde, kan det i princippet lade sig gøre også at standse anden fangst fra havet”

Grindelovens tilblivelse

Enstemmigt Lagting vedtog beslutningsforslaget den 3. december 2014, at:

- Landsstyret inden 1. maj i år skulle udfærdige nødvendig lovgivning
- Organisere beredskabet til at forebygge anmeldt ulovlig virksomhed på Færøerne
- Fiskeri-, landbrugs- og beredskabsminister fremlagde forslag til grindelov i Lagtinget den 5. maj i år
- Vedtaget 3. behandling den 13. maj
- Grindeloven underskrevet af lagmanden og sat i kraft 19. maj i år
- ”Lex Sea Shepherd” eller ”Sea Shepherd loven”

Grindelovens formål

1. Sikre et klart lovgrundlag for den ældgamle færøske skik at dræbe grind
2. Sikre, at grindedrabet kan blive afviklet hurtigt og godt uden indblanding fra uvedkommende personer

Dette er to fornuftige formål sammen med:

Administrative tiltag fra Landsstyret:

- Arrangere grindekursus (Fiskeriministeriet)
- www.whaling.fo (Lagmandskontoret)

Men grindelovens §§ 10 og 11 er problematiske i forhold til grundloven og hjemmestyrelsen

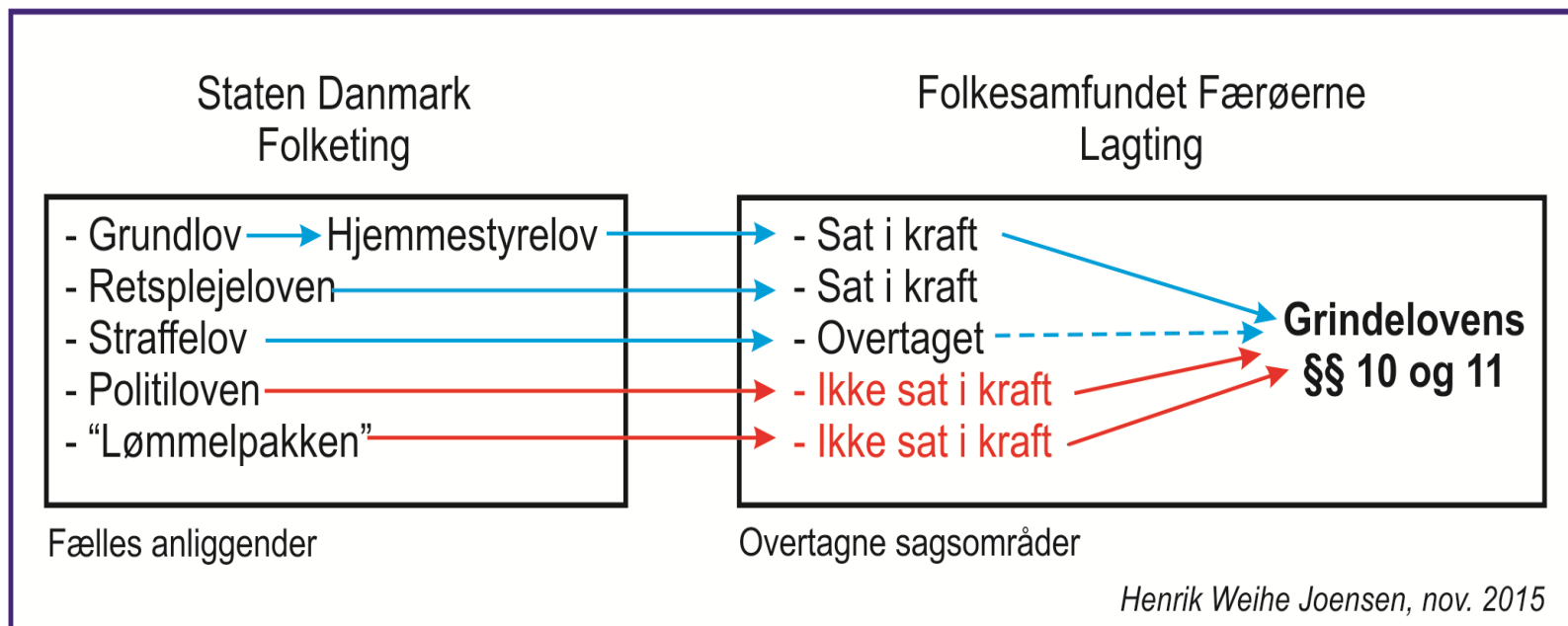
Politimesterembedet laver bestemmelserne, som Fiskeriministeret kopierer ind i loven.

- **Vidtrækkende hjemmel på administrativt grundlag til indgreb mod:**
- **Personer (§ 10)** – hentet fra Politiloven (2004) og "Lømmelpakken" (2009) – Østre Landsret udtalt sig kritisk i 2012 om "Lømmelpakken"
 - legemsbesigtigelse, herunder undersøge og fratage personer alle former for genstande
 - tilbageholde personer præventivt i op til 12 timer
 - skaffe sig adgang til et ikke frit tilgængeligt sted uden retskendelse
- **Redskaber, hjælpe- og transportmidler (§ 11)** – hentet fra straffeloven, ønske om ny retstilstand
 - obligatorisk konfiskation, som er ekspropriationslignende, af alle former for transportmidler

Lovgivningsmyndighed - grundloven og relaterede love

Rigsfællesskabet

Grindelovens udfærdigelse – foruroligende demokratisk og retssikkerhedsmæssigt

- **Få høringsparter, fem i alt, heraf:**
 - Politimesterembedet, herunder sysselmændene, dyrlæge, biolog og advokat i dobbeltrolle, som forsvarer Sea Shepherd medlemmer i retten, men som samtidig støtter lovens §§ 10 og 11
- **Politimesterembedet laver bestemmelser om sit eget virke - hentet fra dansk lovgivning, som ikke er sat i kraft på Færøerne**
- **Lagmandskontorets lovkontor ”advarer” Fiskeriministeriet om, at Lagtinget måske ikke har lovgivningskompetence – der reageres ikke**
- **Ingen ”advarel” fra Lagtingets administration om lovgivningskompetence**
- **Hurtig lovgivningsproces i Lagtinget – 8 dage**

Domstolen som grundlovens vogter

Højesteretsdommer Jens Peter Christensen i forbindelse med Tvind-dommen i 1999:

”Grundloven fastlægger en række spilleregler for det politiske liv, og den giver borgerne rettigheder, som folketing og regering skal respektere. Grundloven sætter på denne måde grænser for politikernes magtudfoldelse. Det er i sidste ende op til domstolene at vogte denne grænse”.

Grindeloven er en meget principiel sag - derfor er den indbragt til domstolsprøvelse

Men hvorfor ønsker Politimesterembedet/Justitsministeriet – måske mod bedre vidende - at nye regler om politiets indgrebshjemmel mod borgere skal reguleres i en lagtingslov og ikke i en folketingslov?

Grindeloven i en sikkerheds- og forsvarspolitisk kontekst

Min vurdering og præmis er:

- Sea Shepherd og grindeloven omfattes af en sikkerheds- og forsvarspolitisk kontekst relateret til internationale strømninger, herunder
 - Trussel mod Færøerne's identitet/kultur og Danmark's suverænitet
 - Fokusflytning fra dansk side - at Sea Shepherd organisationen er et færøsk problem
 - Totalforsvaret – Færøernes Politi indlånede politifolk fra 3 danske politikredse, personel fra PET's aktionsstyrke og observationstjeneste samt personel fra Søværnets inspektionsskibe og helikoptertjeneste.

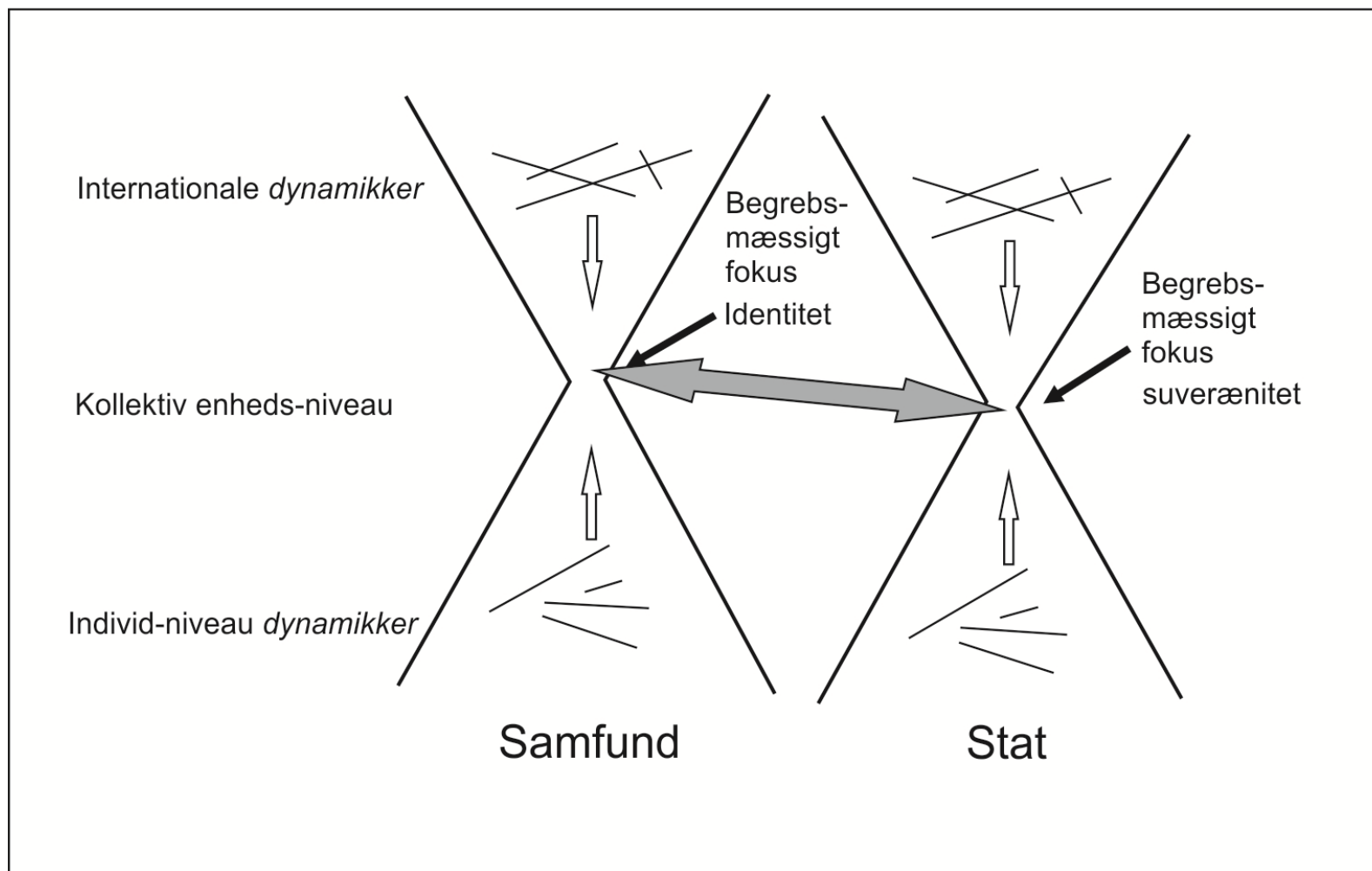
Sikkerheds- og forsvarspolitikken er stadfæstet i Kongeriget Danmark's suverænitet

Forsvarsforliget 2013-2017:

"Dansk forsvar har grundlæggende til formål at hævde det danske riges suverænitet og sikre landets fortsatte eksistens, integritet og sikkerhed"

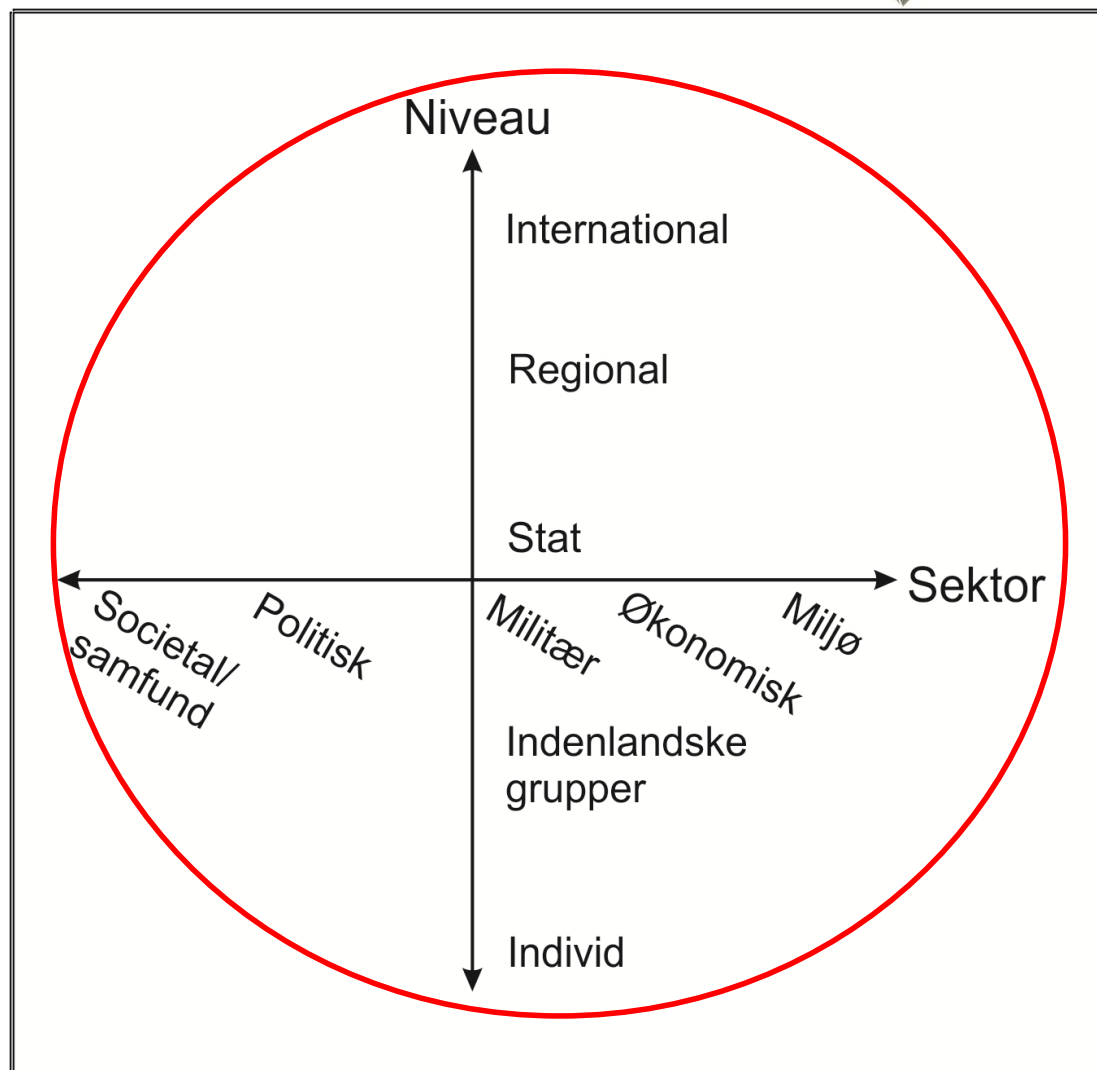
Fokus hos stat og samfund - trusler mod suverænitet og identitet – gensidig afhængige

Sikkerhedspolitikken og –begrebet historisk og vidtfavnende

- Sikre og forsvare staten fra udefrakommende trusler
- International politik og den militære sektor.
- Nu indenrigs- og udenrigspolitik, samfundsberedskab
- 1980-erne – Barry Buzan – 5 sektorer inden for staten
- Kritik: mister sin intellektuelle sammenhæng – men Buzan og Wæver argumenterer for, at undersøge logikken i selve sikkerhedsbegrebet

Teorien om sikkerhedsliggørelse udvikles i sammenhæng med det udvidede sikkerhedsbegreb

Sikkerhedsliggørelse og af-sikkerhedsliggørelse (Wæver, O.)

- Sikkerhed socialt konstrueret - politiseret af stærke grupperinger.
- Italesætte – ”frame” - bestemte emner i samfundet som eksistentielle trusler, hvor emnet bliver sikkerhedsliggjort og bragt i en særlig sfære – uanset om truslen er reel eller ej.
- 4 kriterier: Én aktør (1), som sikkerhedsliggør et referenceobjekt (2) til at være en eksistentiel trussel (3) og genererer godkendelse af nødforanstaltninger over love og regler (4).

Spektret for sikkerhedsliggørelse

IKKE-POLITISERET

POLITISERET

SIKKERHEDSLIGGJORT

- Staten tager ikke hånd om emnet
- Emnet er ikke inkluderet i den politiske debat

- Emnet bliver håndteret i det politiske system
- Emnet er en del af de politiske afgørelser og allokeringer af ressourcer

- Emnet er "framet" - italesat som et sikkerhedsspørgsmål via en sikkerhedsgørelse.
- En sikkerhedsliggørende aktør har fremsat et allerede politiseret emne som en eksistentiel trussel i forhold til et referenceobjekt

Sea Shepherd organisationen italesættes ikke som et sikkerhedspolitisk emne på Færøerne

Af-sikkerhedsliggørelse (de-securitization)

Eksempel:

- Chefpolitiinspektøren i medierne (in.fo) 19. august 2014:

”Vi lever i et retssamfund med frihed til at tale og skrive, hvor folk også har ret til at forsamles for at demonstrere. Sea Shepherd er en lovlig organisation, som også har ret til at fremføre sine synspunkter. Retorikken har været hård, men viser samtidig også et billede af situationen, som vi i politiet ikke genkender. I samråd med Lagmandskontoret har vi besluttet, at orientere de politiske partier i Lagtinget om vores strategi i forhold til Sea Shepherd”.

Sea Shepherd organisationen af-sikkerhedsliggøres – fokus flyttes fra danske- over mod færøske myndigheder

Eksempel:

Ólavssøka - den færøske nationaldag – 29. juli 2014 – af sikkerhedsmæssige årsager ikke tilladt at medbringe store tasker i forbindelse med gudstjenesten i Domkirken.

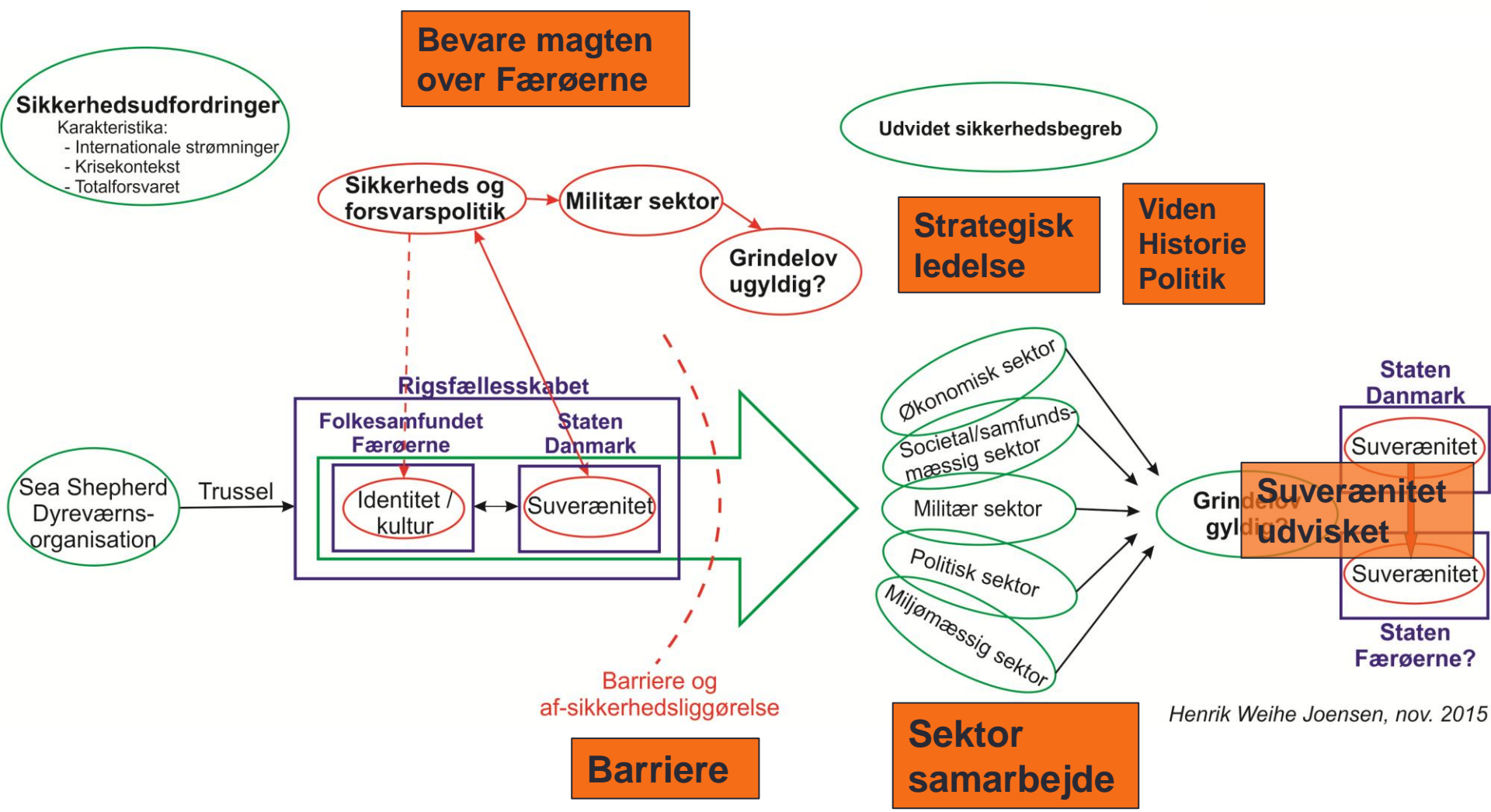
- Chefpolitiinspektøren i e-mail til undertegnede i januar 2015:

”Færøernes Politi anså alene Sea Shepherd’s kampagne på Færøerne som en ordenshåndhævelsesopgave og at situationen i Domkirken var ikke en politifaglig anbefaling og således ikke baseret på efterretningsoplysninger”.

- Kirkerådsforkvinden oplyste derimod til undertegnede i e-mail i januar 2015:

”Hun blev kontaktet af politiet ca. 14 dage inden gudstjenesten i Domkirken skulle finde sted, hvor hun blev vejledt om, at det var kirkerådet, som i medierne skulle orientere om sikkerhedsforanstaltningerne i Domkirken”.

Min teori (foreløbig) i figurform - Grindeloven er ugyldig, fordi Danmark håndhæver sin suverænitet over Færøerne

Tak for opmærksomheden